

STIL Utrecht

Stichting voor
mensen zonder
verblijfsvergunning

Jaarverslag 2023

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Opvang.....	6
	2.2 Ontwikkelingen	7
3	Juridische hulp	11
	3.1 Wat voor juridische procedures en met welke resultaten?.....	11
	3.2 Welke oplossingen voor wie?	12
	3.2 Ontwikkelingen.....	13
4	Medische hulp.....	16
	4.1 Hoeveel mensen kregen een verwijzing naar welke zorgverleners?.....	16
	4.2 Overige ontwikkelingen	18
5	Verzorgingsproducten, eten en kleding	21
	5.1 Toegang tot eten	21
	5.2 Samenwerking met Emmaus.....	22
	5.3 Aantallen mensen sociale hulp	22
6	Organisatie	23
	6.1 Overige verbeteringen interne organisatie.....	23
	6.2 Personeel.....	24
	6.3 Bestuur en governance code	24
	6.4 Samenwerking.....	25
7	Financiering STIL	26

1 Inleiding

STIL hielp in 2023 opnieuw een record aantal mensen zonder verblijfsvergunning - ruim 650 mensen - toegang tot medische zorg te krijgen. We boden meer dan 450 mensen sociaal- juridisch advies en begeleiding. We hielpen ruim 150 mensen van de straat¹, waaronder meer dan 50 kinderen. De meesten kregen overheids- (gefinancierde) opvang. In de tabel is te zien welke aantallen mensen we op welk werkterrein hielpen.

Aantal geholpen personen 2023	
Medische hulp	655
Juridische hulp	451
Opvang	151+
Sociale/humanitaire hulp	150
Financiële hulp (excl eigen bijdrage medicatie)	438 +

Begeleiding naar opvang

Veel mensen kregen onderdak in de zogenoemde 'eerstelijnsopvang voor ongedocumenteerden'². Tijdens verblijf in de eerstelijnsopvang wordt gedurende een aantal weken tot maanden onderzoek gedaan naar juridische mogelijkheden. Wie perspectief heeft, wil terugkeren naar land van herkomst of ernstige medische klachten heeft, stroomt door naar tweedelijnsopvang. Daarvoor wordt het nodige onderzoek gedaan en worden bewijzen en documenten verzameld. Mede door onderzoek en voorbereidend juridische werk van STIL, konden veel mensen doorstromen naar de tweedelijns opvang³, waaronder de Utrechtse Noodopvang (SNDVU), Seguro en Huize Agnes. Uit het voorliggende verslag blijkt de belangrijke rol die STIL heeft in het 'toeleiden naar opvang'. Door snellere doorstroom tussen de eerste en tweedelijnsopvang, sliepen dit jaar minder mensen op straat, en waren er vrijwel geen wachtlijsten voor vrouwen en kinderen.

Helaas sliepen er nog wel mannen op straat, dit aantal is gelukkig kleiner dan eerdere jaren.⁴ Desondanks blijft elke dakloze er in onze ogen één te veel.

Particuliere opvang

De wachtlijsten voor opvang waren in 2023 korter en voor vrouwen zelfs verdwenen, maar toch verbleven er nog tientallen mensen in ons netwerk van particuliere gastadressen, waaronder Abduu (zie foto).

Zonder deze opvang zouden zij op straat staan. Dit waren onder meer mannen op de wachtlijst voor opvang of mannen die geen toegang tot die opvang hadden, die wij juridisch begeleidden.

Foto: Abduu kreeg een logeerplek in een woongroep. Daarna kon hij asiel vragen. Hij is nog in procedure.

¹ Afgezien van ons werk bij het Aanmeldloket, een loket dat STIL draait met drie partnerorganisaties. Vanuit dit loket worden mensen waar mogelijk in eerstelijns-opvang voor ongedocumenteerden of reguliere opvang geplaatst. Soms ook particulier. Over dit werk, volledig gesubsidieerd, verschijnt een [aparte jaarrapportage](#).

² Dit is gemeentelijk gefinancierde opvang voor mensen zonder verblijfsvergunning.

³ Deze opvang was in de periode 2019 tot heden onderdeel van de zogenoemde Landelijke Vreemdelingen Voorziening LVV-gefinancierd door het rijk. De subsidie voor het grootste deel van het LVV-werk, ontvingen we via de gemeente.

⁴ Zie hoofdstuk 2 voor meer uitleg.

STIL had in 2023 contact met 62 gastadressen en 7 particuliere opvanghuizen. De mensen die daar verbleven, stroomden later door naar gemeentelijk gefinancierde- of rijksopvang.

Veel van deze mensen kregen een verblijfsvergunning. Door de lange procedures bij de IND kunnen er jaren overheen gaan voordat er eindelijk een besluit genomen wordt. Het is niet uitzonderlijk dat we pas na twee of drie jaar horen dat de asielaanvraag van iemand is ingewilligd.

Foto: Jongetje leest de krant bij een van onze gastgezinnen.

Gezinsopvang

In 2022 begon de gemeente met gezinsopvang waarvoor STIL de juridische begeleiding verzorgt⁵. Deze opvang heeft een enorme meerwaarde, zowel op humanitair vlak als in het streven naar perspectief. Gezinnen die om welke reden dan ook niet in de gezinslocaties (*GLO = opvang van het rijk*) terecht konden, werden dankzij deze opvang van de straat geholpen. Zij konden regelmatig doorstromen naar tweedelijns opvang en een kansrijke procedure starten. Dit betrof bijvoorbeeld moeders zonder verblijfsvergunning met kinderen met de Nederlandse nationaliteit.

STIL → cruciale schakel in creëren van toekomstperspectief

In 2023 begeleidde STIL zo'n 200 juridische procedures van mensen zonder papieren. Afgelopen jaar kregen 34 mensen en hun gezinsleden een verblijfsvergunning. Dit waren vooral asielvergunningen. Ook kregen veel mensen toestemming om bij gezin of kind in Nederland te verblijven. Zeven mensen kregen uitstel van vertrek op medische gronden en zo tijdelijk recht op onderdak en andere voorzieningen.

Het werkelijk aantal vergunningen van mensen waarbij STIL een bijdrage leverde aan juridisch voorbereidend werk, ligt hoger. Dit komt omdat we na overdracht naar sommige tweedelijnsinstanties en het AZC, de begeleiding eveneens overdragen. We registreren die resultaten dan niet meer.

Toegang tot basisrechten en menswaardig leven

Afgezien van de medische en juridische hulp, bood STIL honderden mensen⁶ financiële steun om daarmee toegang tot basisrechten te verkrijgen die ze zonder deze hulp niet zouden hebben. Die steun was eveneens noodzakelijk om te kunnen werken aan toekomstperspectief, denk aan de kosten van

Missie

De missie van STIL is het waarborgen van de keuzevrijheid en rechten van mensen zonder verblijfsvergunning. Het bieden van individuele begeleiding zien wij als onze taak.

Daarnaast streven we ernaar om misstanden die we in de hulpverlening tegenkomen, kenbaar te maken zodat we maatschappelijke, politieke en juridische bewustwording en verandering kunnen stimuleren.

⁵ Dit gaat buiten de LVV om (zie uitleg over de LVV in voetnoot 7), het is tijdelijke opvang om mogelijkheden te kunnen onderzoeken voor ouders en kinderen die om diverse redenen niet in de gezinslocaties (rijksopvang) terecht kunnen.

⁶ Het genoemde aantal mensen dat financiële steun kreeg, 438, is exclusief de mensen die steun kregen voor de eigen bijdrage voor medicatie. Als die erbij geteld zouden worden, wordt het aantal een stuk hoger, vermoedelijk 600 - 800 (of zelfs meer). Het is echter niet mogelijk gebleken het precieze aantal (excl overlappings) te tellen omdat het groepsfacturen betrof van diverse organisaties en apotheken.

juridische bewijsstukken en procedures. Daarnaast verstrekten we verzorgingsproducten en hielpen mensen toegang tot kleding, eten en andere noodzakelijke zaken te krijgen. Omdat zij geen toegang tot werk of uitkeringen hebben, is dit zeer noodzakelijke hulp zodat ze nog enigszins menswaardig kunnen leven.

Begeleiding ‘Utrechtse aanpak’ effectief

Intussen bleek in 2023, evenals afgelopen jaren, overduidelijk (en aantoonbaar) dat de werkwijze van STIL, collega-organisaties, partners en de gemeente Utrecht zeer succesvol en effectief is. Door het bieden van opvang en begeleiding aan mensen zonder verblijfsvergunning, weten we samen voor heel veel mensen ‘bestendige oplossingen’ te bereiken. Voor de Utrechtse LVV⁷ in haar geheel is dit maar liefst 80%⁸. STIL begeleidt ook mensen buiten de LVV. De meesten van hen zouden anders op straat staan zonder toegang tot inkomen, onderdak en basisvoorzieningen, laat staan dat er aan toekomstperspectief gewerkt zou worden.

Toekomstzorgen

Ondanks alle positieve resultaten en de meerwaarde van ons werk, is de toekomst van de gemeentelijke steun en het voortbestaan van onze hulpverlening op dit niveau door de politieke omslag in het land erg onzeker. De rechtse partijen wensen het belang van het Utrechtse beleid voor de betrokkenen en de gehele samenleving, niet te erkennen. We maken ons daarom ernstige zorgen over de toekomst.

De politieke partijen die vandaag de dag een meerderheid aan zetels hebben in de Tweede Kamer, zijn mensen op de vlucht niet goed gezind. We hebben gezien dat migratie het heetste politieke hoefijzer is geweest dat we in tijden hebben gekend, en meerdere grote partijen hebben in hun programma’s opgenomen dat ze wensen mensen zonder papieren te criminaliseren, mogelijk zelfs de hulpverlening aan deze groep. Uiteraard laten we onze doelgroep niet zomaar in de steek. We zullen in 2024 onze hulpverlening op het huidige niveau kunnen blijven bieden, de toekomst is echter erg onzeker.

Dank jullie wel allemaal!

De hulp die STIL in 2023 aan 1000 mensen gaf, konden we enkel bieden door de inzet en steun van vrijwilligers, gastadressen, partners, de gemeente Utrecht, fondsen, kerken en andere donateurs. Dank jullie hartelijk!

We hopen dat jullie in de moeilijke tijd die er zeer waarschijnlijk aankomt, solidair blijven en ons willen helpen onze achterban te vergroten! Zodat we samen sterk staan.

27 jaar solidariteit

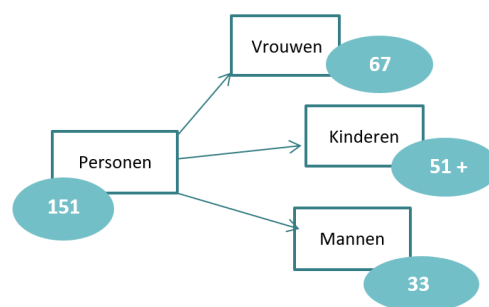
STIL is al ruim 27 jaar solidair met mensen zonder verblijfsvergunning. Zij hebben geen toegang tot (wit) werk, uitkeringen en verzekeringen. STIL helpt hen toegang tot basisrechten te verkrijgen, biedt noodhulp en werkt samen met hen en onze partners aan oplossingen.

Met wekelijks drie spreekuren en hulp of afspraak en in nood helpt STIL per jaar zo’n 800 à 1000 mensen. Ook draaien we met drie collega-organisaties samen het Aanmeldloket waarmee vele mensen aan ‘eerstelijns’ opvang helpen. <https://www.stil-utrecht.nl/>

⁷ LVV staat voor Landelijke Vreemdelingen Voorziening. Sinds 2019 kunnen vijf grote steden, ieder met eigen aanpak, laten zien hoe zij omgaan met – met name uitgeprocedeerde asielzoekers en andere – ongedocumenteerden op straat. Deze ‘pilots’ worden tot op heden gefinancierd door het rijk. Ondanks het ‘succes’ van de aanpak, wil het kabinet in oprichting (mei 2024) de LVV-financiering stopzetten.

2 Opvang

In 2023 hielp STIL meer dan 115 mensen aan opvang⁹. Als we de mensen meetellen die we al voor 1 januari 2023 aan opvang hielpen en daar nog verbleven en door ons begeleid werden in 2023, tellen we ruim 150 mensen die opvang kregen via STIL. Deze groep bestond uit 67 vrouwen, 50 kinderen en 33 mannen.

Opvang	Nieuwe plaatsingen
Particuliere opvang	30
Gastgezin via STIL	22
Particulier opvanghuis via STIL	8
Opvang overheid(s gefinancierd)	85
Eerstelijns opvang gemeente	22
Tweede lijnsopvang gemeente	21
Vrouwenopvang/zorginstelling/WMO	17
Rijksopvang	22
TOTAAL	115

Behalve gemeentelijk gefinancierde- en rijksopvang, kregen ruim 32 vrouwen, mannen en kinderen opgevangen in ons eigen netwerk van 62 gastgezinnen en 7 particuliere opvanghuizen. In de tabel is te zien welke aantallen particuliere- of overheidsopvang kregen.

In de tabel hieronder is dit nader gespecificeerd. Dit betreft enkel nieuwe plaatsingen. Daarnaast verbleven nog 36 mensen in opvang waar ze al voor 1 januari zaten.

Specificatie nieuwe plaatsingen

Specificatie opvang 2023	Nieuwe plaatsingen	Vrouwen	Mannen	Kinderen
Particuliere gastadressen	22	6	9	7
Particuliere opvanginstanties	8	3	1	4
Gezinshuis (zie voor 2023 WMO, hieronder)				
Gezinsopvang (eerstelijnsopvang)	8	5		3
Weerdsingel vrouwen	10	10		
Huize Agnes	5	3		2
Noodbed Huize Agnes	0	0		0
Zorginstellingen, vrouwenopvang, WMO opvang	17	4		13
Weerdsingel kwetsbare mannen	0		0	
SNDVU	14	6	3	5
Seguro	5	2	1	2
MOO	0			
MOO internsief	0			
Toevlucht mannen	3		3	
NOIZ	0			
Daklozenopvang	1		1	
LdH crisisopvang	0			
Rijksopvang (AZC, GL), excl kinderen	22	10	12	NB
Totaal aantal	115	49	30	36

⁹ De kinderen die met hun ouders naar de rijksopvang (AZC of gezinslocatie) gingen, zijn niet geteld.

2.2 Ontwikkelingen

Meer mensen 'overheidsopvang'

We hielpen in 2023 meer mensen aan opvang dan in het voorgaande jaar. Er werden meer mensen geplaatst in door de overheid gefinancierde opvang, dit waren 82 mensen en hun eventuele gezinsleden. Dit is een stijging van 23 mensen en hun gezinsleden ten opzichte van het jaar ervoor.

Foto: Gastgezin met voormalig logee, inmiddels kreeg zij asiel

De toename kwam vooral doordat meer vrouwen en kinderen geplaatst werden in zogenoemde eerstelijns- opvang voor ongedocumenteerden dan het jaar ervoor, zoals in de Weerdsingel, Toevlucht en de gezinsopvang. Evenals in reguliere zorginstellingen, vrouwenopvang en/of WMO¹⁰.

Daar konden meer mensen geplaatst worden omdat er vrijwel geen wachtlijsten waren voor vrouwen en gezinnen voor eerstelijns-opvang. Ook was er betere (snellere) doorstroom naar tweedelijnsopvang en ook meer uitstroom. Dat was uiteraard heel fijn want het betekende dat er minder kwetsbaren op straat verbleven.

Meer vrouwen en kinderen reguliere opvang

Het aantal plaatsingen in vrouwenopvang, zorginstellingen en zogenoemde WMO- opvang is eveneens toegenomen, met maar liefst 15 plaatsingen meer dan in het voorgaande jaar (exclusief eventuele gezinsleden). Dit komt vooral doordat in 2023 met de gemeente goede afspraken zijn gemaakt over plaatsing van ouders met Nederlandse kinderen in reguliere opvang¹¹.

Meer mannen bij gastgezin

Het aantal plaatsingen op particuliere plekken was iets hoger dan in 2022. Dit komt door een stijging van het aantal relatief kwetsbare mannen die tijdelijk particulier werden opgevangen. Voor hen was er nog wel een wachtlijst bij de gemeentelijke opvang voor ongedocumenteerden. In het verleden boden we slechts een enkele man particuliere opvang, nu aan tien mannen.

Geen overdracht Italië meer

Van grote invloed op het gedaalde aantal *vrouwen en kinderen* dat we particulier opvingen, vergeleken met voorgaande jaren, was een [uitspraak](#) (april 2023) van de Raad van State die stelde dat geen asielzoekers meer naar Italië teruggestuurd mochten (en mogen) worden, die daar eerder verbleven.

¹⁰ Dit is reguliere opvang voor daklozen in het kader van de Wet Maatschappelijke Opvang. Dit is opvang in reguliere daklozenvoorzieningen. Hier kunnen bijvoorbeeld mensen met Nederlandse kinderen terecht.

¹¹ Als een moeder geen verblijfsvergunning heeft, mag zij desondanks niet met haar kinderen in een gezins-opvanglocatie verblijven als de kinderen Nederlander zijn, omdat **deze opvang 'te slecht' is voor Nederlandse kinderen. Zo stelt onder meer een rechterlijke uitspraak** uit 2014. Echter wel in de reguliere opvang, waar mensen zonder verblijfsvergunning meestal niet terecht kunnen. In dit geval gaat het om ouders die zeer grote kans maken op een verblijfsvergunning omdat zij zorg dragen voor Nederlandse kinderen.

Vóór die uitspraak gebeurde dit wel, omdat Europese landen dit met elkaar afspraken in de zogenoemde Dublinverordening¹².

STIL wees al jarenlang op het gebrek aan (menswaardige) opvang in Italië, reden voor mensen om vanuit dat land door te reizen naar Nederland. Hier belandden mensen vervolgens opnieuw op straat.

Gastgezin ter overbrugging

In sommige gevallen bood STIL dan opvang, vooral aan kwetsbaren en vooral aan Eritrese mensen, die allen later alsnog asiel kregen in Nederland. Zij moesten dan wel eerst achttien maanden buiten een AZC zien te overbruggen. STIL kon hen in (een deel van) die periode soms opvang bieden in ons particuliere netwerk. Dat dit nu niet meer nodig was, betekende in 2023 een enorme ontlasting van ons particuliere netwerk.

Foto: Deze Eritrese vrouw verbleef op een particulier gast-adres. Ze kreeg later asiel en is herenigd met haar zoon.

Gezinsopvang van groot belang

Sinds 2022 doet STIL de begeleiding van gezinnen in de gezinsopvang. Deze opvang onstond na lobby van Utrechtse organisaties. Die overtuigde de gemeente er in 2022 van dat in sommige gevallen gezinnen met kinderen niet naar de gezinslocaties (GLO) konden, de rijksopvang voor uitgeprocedeerde gezinnen. Enerzijds omdat dan voor sommigen uitzetting dreigde, ondanks het feit dat er sprake was van juridisch perspectief, gevaar bij terugkeer of humanitaire nood. Anderzijds ging het om vrouwen en kinderen zonder recht op opvang in de GLO, zoals ouders met Nederlandse kinderen (*zie uitleg elders*).

Sinds de lokale gezinsopvang er is, kunnen vaker dan voorheen, kinderen en hun ouders (meestal moeders) per direct van de straat geholpen worden, waarna uitgezocht kan worden wat er aan de hand is. Als ze direct opvang krijgen, kan de begeleiding meteen opgestart worden terwijl het gezin op een stabiele plek is. Deze gezinnen maken veelal grote kans op legalisering.

Nederlandse kinderen en ouder zonder papieren, recht op reguliere opvang

Kinderen met de Nederlandse nationaliteit kunnen aanspraak maken op reguliere opvang in het kader van de Wet Maatschappelijke Opvang (WMO), met hun ouder, ook als die ouder (nog) geen verblijfsvergunning heeft. Hier heeft STIL zich eveneens actief voor ingezet.

Voorheen weigerden gemeenten dit regelmatig. Dan wezen ze erop dat de ouder geen verblijfspapieren had en daarmee geen toegang tot reguliere opvang. Wij wezen dan op de rechten van de Nederlandse kinderen. In Utrecht verloopt het nu soepel. In sommige andere gemeenten kost

¹² Europese landen spraken in de Dublinverordening af dat mensen asiel moeten vragen in het land waar ze als eerste voet aan wal zetten. Als ze doorreizen naar een ander EU-land worden ze teruggestuurd. Bij enkele landen verbiedt de rechter dit (Griekenland, Hongarije en nu ook Italië) omdat de situatie te slecht is wat voorzieningen en/of mensenrechten betreft.

het STIL nog wel regelmatig de nodige moeite dit voor elkaar te krijgen, als ambtenaren niet bekend zijn met dit wettelijke recht.

Verblijfsvergunning voor Congolese

Henricia is in Nederland geboren en nu bijna zes jaar. Haar moeder, Diane, is Congolese. Ooit had ze een verblijfsvergunning maar die raakte ze een paar jaar geleden kwijt. Gelukkig krijgt ze nu wel weer een vergunning omdat ze de zorg draagt voor haar dochter die de Nederlandse nationaliteit heeft. STIL hielp hen met de juridische procedure, aan leefgeld en medische zorg. [Lees hier het hele verhaal.](#)

Geen recht op opvang

Er blijft een groep die niet in aanmerking komt voor opvang. Dat zijn bijvoorbeeld mensen die geen juridisch perspectief hebben in Nederland, dat wil zeggen dat ze (op korte en naar verwachting ook op langere termijn) geen kans op verblijf hebben, of mensen met een zogenaamde Dublinclaim in een ander Europees land. Van hen wordt verwacht dat ze het land verlaten, ze zijn om die reden uitgesloten van toegang tot onderdak en voorzieningen.

Deze groep mensen kan vaak enkel onderdak krijgen van de gemeente als de temperatuur rond het vriespunt ligt, uit humanitaire overwegingen gaat dan de Koud Weer Regeling (KWR) voor daklozen in, zodat mensen niet doodvriezen.

Gastgezin

In enkele gevallen kan STIL mensen die op straat staan opvangen in ons netwerk van

particuliere gastadressen ([zie foto's hierboven](#)).

In andere gevallen moeten ze zichzelf zien te redden. Heel veel mensen verblijven in eigen netwerk (bij gezin, familie, vrienden of landgenoten), anderen echt op straat. Ze kunnen vaak geen kant op.

Psychisch kwetsbaren of gebruikers

Soms krijgen mensen geen opvang wegens hun gedrag, dat kan zowel door psychische problemen als door gebruik van alcohol of andere drugs komen, of een combinatie. De gebruikers vormen maar een heel kleine groep van de ongedocumenteerden die we kennen. Dit is echter wel een groep die een extra problematische situatie heeft omdat ze geen enkele toegang tot opvang hebben. Tevens geldt voor velen van hen helaas dat ze nooit een verblijfsvergunning zullen krijgen omdat hun strafblad dat in de weg staat.

Ook voor deze groep geldt dat ze geen toegang hebben tot inkomen, dus vaak evenmin zelf onderdak kunnen regelen, afgezien van opvang in eigen netwerk of via zwart werk gefinancierde woonruimte.

Oudere ongedocumenteerden

Evenals andere steden kampt ook Utrecht met een relatief grote groep langdurig verblijvenden, voor wie we weinig meer kunnen doen dan steun bieden zodat ze toegang hebben tot medische hulp, noodzakelijke verzorgingsproducten, (2^e hands-) kleding, eten en vergoeding van enkele noodzakelijke uitgaven. Ondanks hun langdurige verblijf hebben ze tot nu toe geen verblijfsvergunning kunnen krijgen.

We signaleren dat meer langdurig verblijvenden van boven de 50 jaar, zowel mannen als vrouwen, minder zelfredzaam zijn dan voorheen, bijvoorbeeld door hun medische klachten, na jarenlang zwaar zwart werk en leven in armoede. Dit zijn behalve arbeidsmigranten ook 'afgewezen' vluchtelingen die hier gebleven zijn, Surinaamse ex-Nederlanders en anderen die hier voor gezin, partner of kinderen kwamen en zijn gebleven.

Na 36 jaar nog geen verblijfspapieren

Evenals andere organisaties in het land ziet STIL graag een oplossing voor 'oudere' Surinamers die al lange tijd in Nederland wonen. Zoals A. (57 jaar) die hier al 36 jaar woont. Zijn dochter (19) en andere familieleden wonen hier ook en hebben de Nederlandse nationaliteit. Hij niet.

Wetenschappers, organisaties en politici pleitten al eerder voor een oplossing voor 'enkele honderden' Surinamers in vergelijkbare situatie. De lobby hiervoor is nog gaande.

Lees hier een interview (maart 2023) met sociaal- juridisch medewerker Heidi van STIL die samen met A. en zijn familie actief naar een oplossing zoekt. "Het is waanzinnig lastig om zijn identiteit aan te tonen" vertelt zij.

Tijdelijke huursteun

In sommige gevallen konden we als noodoverbrugging tijdelijk huurondersteuning bieden wanneer iemand door medische problematiek tijdelijk zijn of haar huur niet kon opbrengen. Soms verwezen we hiervoor door naar andere (met name kerkelijke) instanties die dit konden doen.

Opvang via het Aanmeldloket

Bij het Aanmeldloket dat STIL draait met drie collega- organisaties kunnen mensen zonder verblijfsvergunning die onderdak nodig hebben, hulp vragen. Drie dagdelen per week is er spreekuur. Waar mogelijk verwijst het loket mensen naar overheidsopvang, partnerorganisaties die opvang bieden of gespecialiseerde opvang. Als nodig regelen we tijdelijk opvang bij particulieren via het netwerk van STIL of het kerkelijk netwerk Iedereen Onder Dak. Niet iedereen kunnen we hiermee helpen. Sommige mensen moeten zich op straat of in eigen netwerk zien te redden.

Eerste- en tweedelijns opvang voor ongedocumenteerden

In dit Jaarverslag gaat het vooral om opvang van mensen die al bij het loket geweest zijn en vaak al in eerstelijnsopvang verblijven. Wij kijken of mensen op een later moment terecht kunnen in de zogenoemde tweede-lijnsopvang. Hier kunnen mensen naartoe als ze aan bepaalde voorwaarden voldoen. Vooraf moet meestal onderzoek plaatsvinden en moeten voorbereidende (juridische) stappen gezet worden om aan de voorwaarden te kunnen voldoen.

De jaarrapportage van het Aanmeldloket is [hier](#) te lezen.

3 Juridische hulp

In totaal hielp STIL in 2023 rond de 450 mensen aan juridisch advies en begeleiding. In totaal ging het om maar liefst 268 begeleidingstrajecten, waarvan 137 in 2023 gestart, anderen liepen al eerder.

Sociaal Juridische begeleidingstrajecten	Al lopend per 1/1	Gestart in 2023	Afgerond in 2023	Totaal aantal
Eerstelijns- trajecten (afgebakend kort durend)	55	63	56	118
Tweedelijns- trajecten (intensief langdurig)	76	74	59	150
Totaal aantal trajecten	131	137	115	268

Toelichting

Eerstelijns trajecten zijn korte perioden waarin we mensen begeleiden met een afgebakende hulpvraag, gericht op een specifiek doel, bijvoorbeeld geboorte- aangifte van een kind, het regelen van een ID-bewijs of een aanvraag waarvoor wij zelf geen voorbereidend werk doen. Tweedelijns trajecten zijn meestal van langere duur. In die periode wordt vaak ook opvang geregeld en regelmatig leefgeld aangeboden. Het betreft meestal intensief onderzoek naar juridische mogelijkheden en bewijzen verzamelen. Hierbij wordt intensief samengewerkt met deskundigen en advocaten.

3.1 Wat voor juridische procedures en met welke resultaten?

In de tabel hierna is te zien hoeveel mensen we in welke soort procedures begeleidden. Het waren in 2023 bijna 200 procedures, waarvan velen eind van het jaar nog in voorbereiding waren. Andere procedures liepen nog en weer anderen zijn na een periode van voorbereiding, overgedragen aan de nieuwe begeleidende instantie waar mensen in de loop van het jaar opvang kregen, bijvoorbeeld

Juridische procedures 2023	Totaal	Afgewezen	Toegekend/ gerealiseerd	In procedure, bezwr, (hgr) beroep	Voorbereiding	Begl overgedr, proc gewijz/gestpt, uit bld
8 EVRM	14	1	2	5	5	1
Asiel	94	3	16	41	23	11
Buiten schuld/ staatloos	2				1	1
Chavez	20		7	11	2	
EU route/ EU recht	2			1	1	
Gezinsvorming/-hereniging	12		5		3	4
Langdurig verblijvende kinderen	5	1		4		
Medisch (regulier)	2			2		
Mensenhandel	1			1		
Humanitair/discretionair (regulier)	6		3	3		
Regulier anders	1		1			
Anders (niet verblijfsrechtelijk)	11		4	3	4	
Totaal	170	5	38	71	39	17

Art. 64/uitstel van vertrek	26		7	10	4	
-----------------------------	----	--	---	----	---	--

Totaal aantal procedures	196
---------------------------------	------------

Vrijwillige terugkeer incl. > Dublinland	1		1			
--	---	--	---	--	--	--

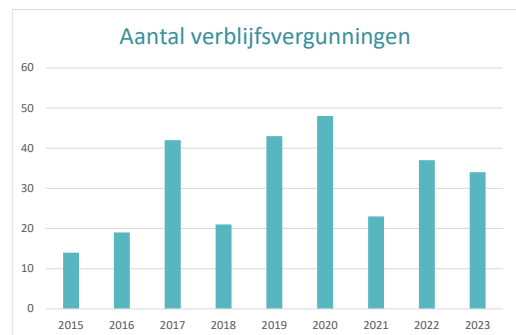
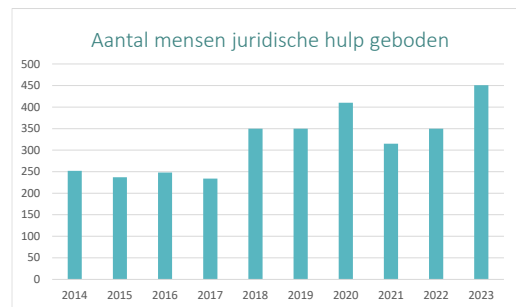
Stichting Noodopvang Dakloze Vreemdelingen Utrecht (SNDVU) of Seguro (kwetsbare mannen, vrouwen en kinderen)

34 verblijfsvergunningen

In de tabel met procedures is te zien dat in totaal 34 mensen en vaak ook hun gezinsleden, een verblijfsvergunning kregen, waarvan het merendeel (16 personen/gezinnen) asiel. Ook kregen veel mensen toestemming bij hun kinderen of gezin te verblijven.

Vier maal leidde een andere (niet verblijfsrechtelijke) procedure tot succes. Dit ging bijvoorbeeld om vaderschap vaststellen, kind erkennen via de rechter, om naamswijziging en in één geval om bemiddeling van het Hoge Commissariaat voor Vluchtelingen van de Verenigde Naties. Dankzij het inschakelen van die instantie kon een gezin alsnog haar asielaanvraag laten beoordelen.

→ Lees [hier](#) het verhaal en de column van juridisch medewerker Heidy van STIL over deze zaak in *Asiel & Migrantenrecht*.

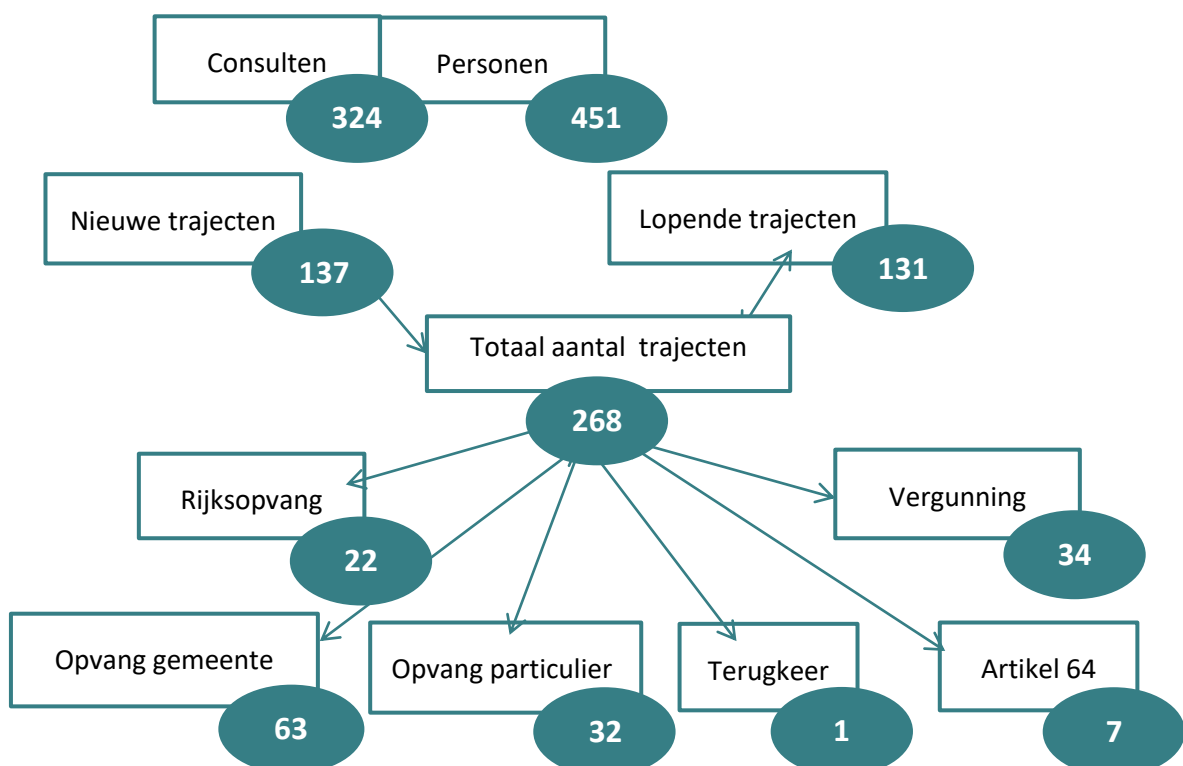

Uitstel van vertrek

Zeven keer werd aan cliënten uitstel van vertrek verleend, eenmaal op humanitaire- en zes maal op medische gronden. Dit gaat om mensen die niet kunnen reizen en dus niet op het vliegtuig gezet kunnen worden omdat hun medische situatie dat niet toestaat, zij krijgen uitstel van vertrek.

3.2 Welke oplossingen voor wie?

In het diagram hierna is in één oogopslag te zien welke oplossingen we voor mensen vonden die we in sociaal-juridische begeleiding hadden.

3.3 Ontwikkelingen

We hadden in 2023 ongeveer evenveel toekenningen van verblijfsvergunningen als in het jaar ervoor.

We hielpen in 2023 op sociaal juridisch gebied 100 mensen meer dan het jaar ervoor, dit komt doordat er meer doorstroom was in gemeentelijke opvang, we geen periodes een cliëntenstop hadden en eveneens minder met ziekte onder het personeel te maken hadden, dus eveneens minder met inwerkperioden.

Foto: Nona met 57 bewijsstukken en 38 pagina's tekst ter onderbouwing van een asielverzoek. Het ging om een beroep op het Europees Verdrag ter bescherming van de Rechten van de Mens (EVRM). Lees [hier](#) meer.

Ouders met Nederlandse kinderen

Opnieuw meldden zich veel ouders bij ons die de zorg dragen voor een Nederlands kind. Zij kunnen een verblijfsvergunning krijgen om bij hun kind te mogen verblijven.

Sinds een uitspraak in 2023 is dit niet langer meer enkel een *tijdelijk* verblijfsrecht, maar kunnen deze ouders net als andere mensen met een reguliere vergunning na vijf jaar een permanente vergunning krijgen en naturaliseren als ze aan de voorwaarden voldoen. Recentelijk kwamen veel alleenstaande Surinaamse vrouwen met hun Nederlandse kinderen met een zogenoemd [faciliterend visum](#) naar Nederland. Dit is een visum om hier bij je Nederlandse kind te gaan wonen. Zij hebben hier vaak nog geen netwerk en komen bij ons met de vraag om opvang en begeleiding.

In 2023 begeleiden we twintig ouders van Nederlandse kinderen met een dergelijke procedure. Intussen hielpen we (sinds mei 2017) al 57 ouders aan zo'n verblijfsvergunning. In 2023 waren dat 7 ouders. Daarnaast deden 11 mensen een aanvraag, zij zijn nog in afwachting, 2 mensen waren nog bezig met voorbereiding van hun procedure. Er kwamen dit jaar geen afwijzingen.

Asielstatus na tien jaar ingetrokken

Nu weer verblijfsvergunning voor Ugandese

Sumaya (33) kreeg in april een verblijfsvergunning. Die had ze eerder al, toen ze in 2011 naar Nederland vluchtte en asiel kreeg. Maar die vergunning werd tien jaar later ingetrokken. Het zou nu wel weer veilig genoeg zijn om terug te gaan naar Uganda, vond de IND.

Omdat ze als politiek activiste in Uganda gevaar liep, vluchtte ze ruim tien jaar geleden naar Nederland. Ze kreeg hier asiel, een huis, een baan, een nieuwe relatie en nog twee kinderen. Aan dat geluk kwam in 2021 onverwacht een einde. Haar verblijfsvergunning werd ingetrokken!

‘Hoe kan je tegen iemand die tien jaar in je land leeft en werkt, die kinderen heeft die hier geboren zijn, opeens zeggen: Ga terug naar je land?!’

Op dat moment was Sumaya hoogzwanger en wist niet wat ze moest doen. Ze vond STIL op internet. Zo kwam ze aan opvang, medische hulp en begeleiding. Nu, ruim een jaar later, krijgt ze opnieuw een verblijfsvergunning.

Lees [hier](#) het indrukwekkende interview waarin Sumaya vertelt wat ze meemaakte.

Foto: Canal Pride, juni 2023, Utrecht

LHBTQI+

STIL steunt veel mensen die als vluchteling naar Nederland kwamen omdat ze in hun land problemen hadden vanwege hun geaardheid of identiteit. In 2023 waren dit naar schatting vijftien mensen.

Lesbische, homo- en biseksuele, transgender, queer en interseks (LHBTQI+) vluchtelingen krijgen regelmatig geen asiel omdat de Immigratiedienst IND hen niet gelooft. Soms ook omdat ze zelf niet makkelijk over hun geaardheid, identiteit en problemen praten. In andere gevallen omdat de IND het veilig genoeg vindt voor hen om terug te keren naar hun land van herkomst.

In samenwerking met organisaties als Stichting [Prisma groep](#), een organisatie die biculturele LHBTQI+ mensen steunt en COC, begeleidt STIL mensen die ofwel eerder niet geloofd werden, ofwel eerder niet durfden te praten over hun geaardheid of identiteit, hun asielverzoek voor te bereiden.

Licht Verstandelijk Beperkten (LVBers)

Het juridisch team begeleidde in 2023 relatief veel mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB). Dit bracht meerdere uitdagingen met zich mee in begeleiding en in de procedure bij de IND. Met name in procedures van mensen die LHBTQI+ of bekeerling zijn, waar veel van een cliënt gevraagd wordt in het interview, bleek intensieve begeleiding nodig.

Ook zagen we regelmatig dat de licht verstandelijke beperking van een cliënt niet aan het licht kwam tijdens hun eerste asielprocedure. In enkele gevallen hebben we in die gevallen via de organisatie 'MEE' het intelligentie- niveau van cliënten laten vaststellen. [MEE](#) steunt mensen die kwetsbaar zijn en/of een beperking hebben op diverse terreinen. Ook kregen we dan advies over welke ondersteuning iemand nodig had.

Dat was zowel prettig voor ons als een goed middel om te gebruiken bij de IND. We hebben voor meerdere cliënten met succes een beroep gedaan op 'procedurele waarborging', de IND heeft dan rekening te houden met bepaalde kwetsbaarheden van cliënt binnen de procedure, en de procedure daarop aan te passen.

Afghaanse man na 22 jaar alsnog asiel

M. werd gemarteld en vervolgd door drie verschillende Afghaanse regimes, waaronder de Taliban die nu aan de macht is. 22 jaar geleden vluchtte hij naar Nederland, intussen is hij 55 jaar oud. Destijds vond de IND dat M. wel veilig terug kon, nu (december 2023) kreeg hij alsnog asiel. 'Ongelofelijk', zegt hij.

M. hoopt nu zijn dochter en broer eindelijk te kunnen ontmoeten. Zij verblijven in een ander Europees land. Hij maakt zich grote zorgen om in Afghanistan achtergebleven familie. Dus hoe blij hij ook is, het blijft een dubbel gevoel, [Lees hier meer](#).

Deskundigheid en trainingen

In 2023 namen enkele medewerkers van STIL deel aan workshops en trainingen in een speciale 'LVB-week', georganiseerd door VluchtelingenWerk. We leerden meer over wat LVB is, wat moeilijkheden zijn in begeleiding en rechtsgevolgen in de procedure.

Geloofwaardigheid en de werking van het geheugen

Het juridisch team nam deel aan een training over geloofwaardigheid in de asielprocedure. Hier vertelde een rechtspsycholoog over het geheugen. We leerden onder andere dat de IND vaak verwacht dat mensen chronologisch en coherent een verhaal vertellen maar dat het geheugen zo niet werkt. Juist als je de waarheid spreekt zul je vaker tegenstrijdigheden op details hebben en minder coherent vertellen. Het is dan ook belangrijk om cliënten te ondersteunen door zoveel mogelijk open vragen te stellen en aan te sluiten op het verhaal van cliënt. Op deze manier krijg je de meeste informatie. Twee collega's deden daarnaast mee aan een training over de medische procedure.

Kennisoverdracht

Zo'n drie keer per jaar geven we trainingen bij [Stichting Prisma groep](#) over de procedure voor LHBTIQ+. Dit zijn bijzondere bijeenkomsten waar een gemengde doelgroep op afkomt: asielzoekers die net in Nederland zijn en nog wachten op hun procedure, mensen die net hun eerste gehoor gehad hebben en mensen die al meerdere malen zijn afgewezen door de IND. Er worden veel verrassende vragen gesteld waar de hele groep baat bij heeft.

STIL gaf in 2023 ook een workshop bij 'Het Netwerk', een juridisch overleg van NGO's voor ongedocumenteerden, over Taalanalyses en contra- expertise, samen met onze partner Vluchtelingen in de Knel uit Eindhoven. Dit ging over wat je in procedures kunt doen waarbij de taal die iemand spreekt een rol speelt in de bewijslast rondom asielzaken.

Samenwerking

STIL werkt op sociaal- juridisch gebied samen met diverse partners zoals advocaten, deskundigen en collega-organisaties. We draaien een wekelijks spreekuur op donderdagochtend en helpen daarnaast mensen op afspraak, per mail en per telefoon of in nood tussendoor.

Financiële vergoeding juridische kosten

STIL vergoedde in 2023 een bedrag van in totaal 37.136 euro aan kosten die bij juridische procedures kwamen kijken. Dat ging bijvoorbeeld om verkrijgen, verzenden en vertalen van documenten zoals id-bewijzen of bewijsstukken voor een procedure, uit het land van herkomst van de cliënten. Ook werden hiervan onderzoeken betaald en rapportages van deskundigen. Daarnaast procedurekosten, advocaatkosten en reiskosten naar de Immigratiedienst IND, aanmeldcentrum Ter Apel, de rechtbank of andere instantie.

De helft van deze uitgaven betaalt de gemeente Utrecht via subsidie, de andere helft betalen we via particuliere donaties (zie hoofdstuk 6).

Foto: Ex-cliënt Jamal, hier op de foto met zijn kleindochter Rital, speelde een rol in een documentaire op het Nederlands Filmfestival (sept 2023, Utrecht) over zijn vlucht en beenprothese. Lees [hier meer](#).

4 Medische hulp

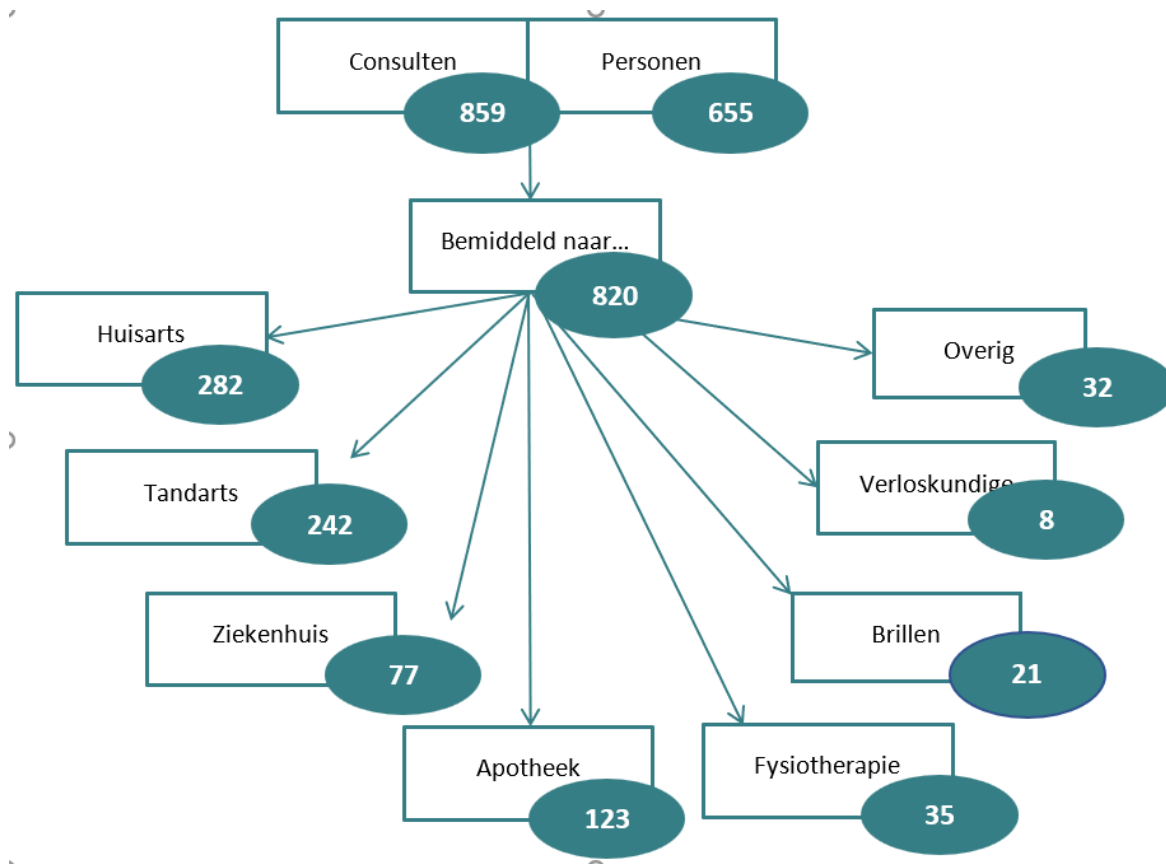
In 2023 hielp STIL weer een recordaantal mensen zonder verblijfsvergunning toegang tot medische zorg te krijgen. Dit waren 655 mensen, minstens 859 consulten of hulpvragen en 820 verwijzingen.

Medische hulp in cijfers 2023	
Consulten	859
Verwijzingen	820
Geholpen personen	655

Daarnaast kregen nog 375 mensen financiële steun om medisch noodzakelijke kosten te betalen, afgezien van de steun voor de eigen bijdrage voor medicatie¹³.

4.1 Hoeveel mensen kregen een verwijzing naar welke zorgverleners?

In het diagram hierna is te zien naar welke zorgverleners we mensen verwezen.

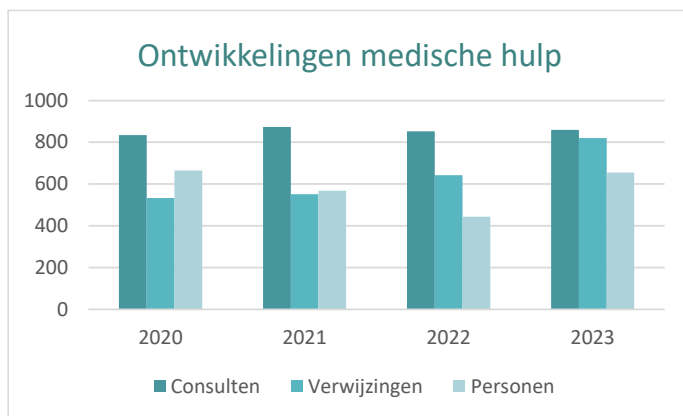

Toelichting diagram

Apotheek: Over het algemeen gaat alleen het eerste apotheekbezoek gepaard met een verwijzing door STIL. Vervolgbezoeken gaan meestal zonder verwijzing.

Huisarts: Bij huisartsen is het ook vaak zo dat mensen na een eerste afspraak vervolgspraken later zelf maken, dus zijn er voor veel mensen daarna geen verwijzingen meer geregistreerd. Eveneens geldt dit voor verloskundigen en specialisten.

Opvangorganisaties Toevlucht, Weerdsingel, SNDVU en Seguro: Wij leggen voor hun bewoners vaak het eerste contact met de huisartsen maar medewerkers van deze opvang maken meestal de vervolgspraken of de persoon doet dit zelf.

Toename aantal geholpen mensen

In de tabel links is te zien dat we ruim 200 mensen meer hielpen dan in 2022, ongeveer evenveel mensen als in 2020.

De toename kwam door (opnieuw) een grotere bekendheid, bijvoorbeeld bij moskeeën en buurthuizen, waardoor mensen ons makkelijker wisten te vinden. Ook hielpen we relatief veel mensen in andere steden en dorpen waar geen organisaties zitten. Tevens is het aantal

mensen dat tandartshulp vraagt een immer groeiende groep omdat die hulp niet zonder onze tussenkomst door mensen zelf geregeld kan worden omdat wij uiteraard zicht en inspraak willen hebben op wat we financieren.

In de grafiek hierboven zijn de ontwikkelingen in het aantal personen, verwijzingen en consulten te zien, in de afgelopen vier jaar.

Hoewel we sinds het begin van Corona investeren in bevorderen van de zelfredzaamheid van de doelgroep, zo stimuleren we dat mensen zelf de huisarts bellen voor een afspraak, is in de grafiek te zien dat we veel meer verwijzingen deden dan in de drie jaren ervoor. Dat komt vermoedelijk door de grote stijging van het aantal geholpen personen (zie de lichtgekleurde kolom in de grafiek).

Zonder noodzakelijke hartmedicatie op straat

Defensi klopte in oktober bij STIL aan toen hij bijna zonder levensreddende hartmedicatie kwam te zitten. Nadat zijn asielaanvraag was afgewezen, dacht hij dat hij geen recht meer had op zorg en de geplande afspraken bij de cardioloog. Bij de apotheek kreeg hij te horen dat de recepten voor zijn medicijnen niet meer geldig waren omdat hij niet meer verzekerd was.

Via het medisch spreekuur bij STIL kon hij met enige moeite toch de nodige hulp krijgen. Mensen zonder verblijfsvergunning hebben recht op medisch noodzakelijke zorg en dus ook op noodzakelijke medicatie. Zorgverleners zijn echter, net als de betrokkenen, niet altijd op de hoogte van dit recht. STIL nam contact op met het ziekenhuis en gaf uitleg over de mogelijkheid vergoeding te krijgen via een potje van het rijk. Zo konden de afspraken met de cardioloog alsnog doorgaan.

Oude recept zou niet meer geldig zijn – later bleek van wel

Voor het medicatieprobleem was de oplossing echter nog niet gevonden. De arts die een nieuw recept zou moeten uitschrijven, was die dag niet werkzaam. Volgens een ziekenhuismedewerker waren de oude recepten nog wel gewoon geldig. De apotheekmedewerker hield echter voet bij stuk en wilde een nieuw recept. STIL benadrukte nogmaals de noodzaak en kreeg later die dag de apotheker zelf te spreken. Gelukkig begreep die de urgentie en liet weten dat de medicatie toch opgehaald kon worden met het oude recept. Een voorbeeld van de bemiddelende rol die STIL vaak heeft.

Later deed zich nóg een probleem voor: Medicatie voor deze doelgroep kan niet bij elke apotheek, enkel bij een 'gecontracteerde' apotheek, verkregen worden. De apotheek waar Defensi als eerste kwam, was niet gecontracteerd, de recepten moesten daarom doorgestuurd worden naar een andere apotheek. Daar zou hij dan nog wel een eigen bijdrage van vijf euro per medicijn/recept moeten betalen. Dit betaalt in Utrecht de gemeente, via STIL. Gelukkig kon alles op tijd geregeld worden en kon Defensi de volgende dag zijn medicijnen ophalen.

4.2 Overige ontwikkelingen

Er zijn weinig noemenswaardige veranderingen vergeleken met het jaar ervoor. We hielpen in 2023 zoals eerder ook al, veel kwetsbaren, daklozen, mensen verblijvend in gemeentelijk gefinancierde opvang en in eigen netwerk aan toegang tot medische zorg. De sterkere mensen of mensen met een goed netwerk hielpen we zelfredzaam te zijn, de kwetsbaardere mensen boden we meer steun en begeleiding.

Ziekenhuis vraagt betaling vooraf

We hadden opnieuw meerdere malen te maken met mensen die aan de poort van een ziekenhuis om betaling vooraf werd gevraagd van enkele honderden euro's (meestal 400 euro). Zij waren bang niet geholpen te worden omdat ze dit niet konden betalen. Ze waren vaak wanhopig en vroegen STIL om hulp. Na onze bemiddeling werden zij wel geholpen. Het leek erop of het ziekenhuis enkel druk uitoefende om mensen te laten betalen. We weten niet wat zou zijn gebeurd als wij niet bemiddeld hadden of wat er gebeurt als mensen STIL niet kennen.

Tandartsen

Opnieuw hadden we met een toenemend aantal mensen te maken dat bij ons kwam met kiespijn. We worden op dit punt steeds bekender en er zijn vrijwel geen andere plekken waar mensen financiële steun kunnen krijgen voor de tandartskosten. Dit is de grootste kostenpost van onze directe cliëntuitgaven.

Tandartsuitgaven

Tandartsbetalingen < 100 euro	188
Tandartsbetalingen > 100 euro	186
Totaal aantal personen tandartshulp verstrekt	177

Geboortezorg

Regelmatig bieden we steun, verwijzing en advies rond zwangerschap en geboorte, tevens over mogelijkheden voorbehoedmiddelen (vergoed) te krijgen. We leverden informatie aan het zogenoemde Geboortenetwerk voor een bijeenkomst met het ministerie van Volksgezondheid.

Lees [hier](#) meer over welke hulp STIL aan zwangeren en jonge moeders en kinderen biedt. Ook de knelpunten in deze hulpverlening worden genoemd.

Foto: De moeder van deze baby hielpen we met het verkrijgen van zorg rondom de geboorte.

Wachtlijst psychische hulp

Veel van onze cliënten hebben te maken met trauma's of andere psychische problemen door ervaringen (bijvoorbeeld met oorlog en geweld) in hun land van herkomst, onderweg naar Europa en in Nederland (dakloosheid, detentie, gebrek aan perspectief en basisvoorzieningen). Regelmatig kunnen we mensen via de huisarts doorverwijzen naar geestelijke gezondheidszorg (GGZ). Evenals het jaar ervoor was hiervoor een enorme wachtlijst.

We leverden een financiële bijdrage aan een zogenoemde *Mental Support Training* die bij Villa Vrede plaatsvond waar mensen steun kregen in de omgang met psychische klachten. Zo konden mensen op de wachtlijst toch enige hulp krijgen. Lees [hier](#) meer.

Goede samenwerking met huisartsen

Hoewel overal in het land een tekort is aan huisartsen lukte het STIL steeds de nodige zorg voor mensen te regelen. We namen (en nemen) deel aan een lokaal huisartsenoverleg (HUS) om gezamenlijk knelpunten te signaleren en tot oplossingen en verbeteringen in de zorg en samenwerking te komen. De relaties die we met huisartsen en andere zorgverleners onderhouden, ervaren we als zeer positief en constructief.

Signalen die keer op keer in de media verschijnen over gebrek aan toegang tot zorg voor mensen van onze doelgroep, herkennen wij om ons heen niet. We werkten mee aan een radio-programma van Argos over dit onderwerp, via [deze link](#) te beluisteren.

Wel is duidelijk dat onze informatie, bemiddeling en steun vaak nodig is, waaronder financiële steun. Zonder die steun zouden mensen onvoldoende toegang tot noodzakelijke zorg hebben, terwijl dit wel hun wettelijke recht is!

Foto: Medisch spreekuur

Zonder onze financiering geen toegang tot het wettelijke recht op medisch noodzakelijke zorg

Mensen zonder verblijfsvergunning kunnen zich niet verzekeren, mogen niet werken en kunnen evenmin een uitkering ontvangen, daarom is toegang tot zorg voor hen niet vanzelfsprekend. Vaak weten zijzelf en zelfs zorgverleners niet dat er mogelijkheid is bepaalde zorg vergoed te krijgen uit een [potje van het rijk](#). Andere noodzakelijke zorg wordt niet vergoed. Zonder die zorg kunnen mensen in het ergste geval in levensbedreigende situaties terecht komen. Dat is reden dat STIL de kosten daarvan vergoedt. Dit is mogelijk dankzij subsidie van de gemeente en steun van fondsen en donateurs.

Eigen bijdrage medicatie voor 2435 receptregels

Sinds 2014 moeten mensen zonder verblijfsvergunning een eigen bijdrage betalen van vijf euro per receptregel. Dit is een voorbeeld van medisch noodzakelijke zorg die STIL financiert omdat mensen anders onvoldoende of geen toegang hiertoe hebben. Ze kunnen zonder deze hulp in levensgevaar komen of andere ernstige gezondheidsproblemen krijgen. Denk aan medicatie tegen diabetes, hartklachten of psychoses. Deze steun vergoedt de gemeente Utrecht. Wij verstrekken die steun tevens aan Utrechtse collega-organisaties voor hun cliënten.

Omdat we sinds 1 januari 2023 van één apotheek een groepsfactuur krijgen voor een grote groep mensen tegelijk, en tevens voor alle bewoners van collega-opvangorganisaties groepsfacturen ontvangen, is het lastig het aantal personen te tellen dat deze hulp kreeg.

Wel is het totaal aantal receptregels (uitgeschreven recept, per medicijn), te tellen. Dit betrof in 2023 2435 receptregels, met andere woorden, het ging om 2435 keer dat medicatie voorgeschreven was. In totaal 12.175 euro. Dit was ongeveer gelijk aan de steun hiervoor in 2022.

Voor STIL scheelde het enorm veel werk dat we dit jaar voor een grote groep een maandelijkse factuur kregen van één van de apotheken. Voor die tijd werd steeds 5 euro per persoon cash overhandigd om aan de apotheek te betalen voor de eigen bijdrage.

Meer dan een ton aan uitgaven voor zorg die niet elders vergoed wordt

De uitgaven voor medische kosten die niet via andere weg vergoed konden worden, waren in 2023 bij elkaar iets meer dan een ton. Een record in onze 27-jarige geschiedenis. De helft hiervan financiert de gemeente Utrecht, de andere helft betalen we via donaties van fondsen, kerken, organisaties en personen.

Voorbeelden van zorg die we vergoedden: De eigen bijdrage voor medicatie, kiespijnbehandeling, steunkousen, fysiotherapie (intake en 4 behandelingen), huur van rolstoel, krukken en andere hulpmiddelen na een operatie, reiskosten voor/ na een operatie als men niet kan lopen, paracetamol en andere pijnstillers die niet vergoed worden, maagbeschermers (idem), brillen, voorbehoedmiddelen, etc.

Spreekuur en menskracht

We draaien een wekelijks spreekuur op woensdagochtend. Twee parttime betaalde medewerkers besteden een deel van hun tijd hieraan, evenals een vijftal vrijwilligers, een vrijwillige baliemedewerker, een twintigtal actieve vrijwillige tolken (in totaal 81 op de lijst maar sommigen zeer sporadisch) en enkele vrijwillige chauffeurs.

Op de achtergrond wordt het medisch werk gesteund door een (parttime betaalde) fondswerver, (part-time-betaalde) financieel-administratieve medewerker, afgezien van de leidinggevenden.

Er is veel verloop dus we zoeken regelmatig nieuwe vrijwilligers. We hadden het geluk dat regelmatig artsen en verpleegkundigen meedraaiden op het spreekuur, naast hun werk elders.

Foto: Medisch spreekuur op woensdagochtend op STIL.

5 Verzorgingsproducten, eten en kleding

Op een derde spreekuur, zelfzorgspreekuur genoemd, verstrekken we aan mensen zonder inkomen verzorgingsproducten en helpen we hen toegang tot (andere) basisvoorzieningen te krijgen, zoals kleding en eten.

We verstrekken iedere maandagochtend verzorgingsproducten zoals deodorant, maandverband, shampoo, zeep, tandpasta, tandenborstel en scheergerei. Eveneens incontinentiemateriaal en luiers. Zodat mensen die dit zelf niet kunnen kopen zich enigszins menswaardig kunnen voelen.

We verstrekken fietslampjes, voor de veiligheid in het verkeer en omdat rijden zonder licht tot aanhouding kan leiden. In hun geval kan dit betekenen: langdurige vreemdelingendetentie, al dan niet gevolgd door uitzetting. Daarnaast verstrekken we condooms. Via het medisch spreekuur kunnen mensen die dat wensen andere voorbehoedmiddelen (vergoed) krijgen. Fietsen kunnen ze vaak via Villa Vrede krijgen. In een enkel geval betalen wij een tweedehands fiets.

5.1 Toegang tot eten

Gelukkig zijn er in Utrecht veel plekken te vinden waar mensen (vrijwel) dagelijks tussen de middag of in de avond een warme maaltijd kunnen krijgen. We verwijzen mensen daar naartoe. Dit zijn bijvoorbeeld Villa Vrede en het Ubuntuhuis, onze collega-organisaties.

In mei 2023 ging op maandagen eethuis Tinus van start (door een voormalig vrijwilliger van STIL opgezet), als vervanging voor het Smulhuis dat in 2020 haar deuren voor onze doelgroep sloot. Op zondag kunnen mensen bij de Wijkplaats eten, sommige andere dagen bij de Buurtbuik-plekken.

Steun van Rode Kruis en Voedselbank

We verwezen mensen die geen inkomen hebben en geen leefgeld van een organisatie naar het Rode Kruis voor boodschappentegoed, vouchers genoemd. 51 mensen kregen in 2023 die steun via ons. Via hun telefoon kregen ze dan 17,50 euro, waarmee ze naar een supermarkt konden.

Eveneens hielpen we een groep mensen om een Voedselpakket aan te vragen. Dit was vooral handig voor gezinnen voor wie het lastig is elke dag op verschillende plekken in de stad te eten, voor mensen die in eigen netwerk verbleven of buiten Utrecht. Hier kwam eind 2023/begin 2024 helaas een einde aan. Het bestuur van de Voedselbank Nederland liet weten dat de hulp niet meer aan onze doelgroep verstrekt kan worden. Omdat mensen niet mogen werken en geen uitkering mogen ontvangen was dit voor velen zorgelijk.

Eetgeld om medische redenen

In enkele gevallen verstrekke STIL eetgeld op medische gronden, bijvoorbeeld aan mensen die een speciaal dieet volgden of wegens diabetes of om andere medische reden, zeer regelmatig iets moeten eten. Dit deden we aan mensen die geen Rode Kruis of andere steun of leefgeld kregen.

Leefgeld

STIL verstrekke leefgeld aan mensen die we in ons netwerk particulier opvingen en bij uitzondering aan mensen die in eigen netwerk verbleven, die we begeleidden in de voorbereiding van een procedure of

om humanitaire redenen. Tevens vergoedden we noodzakelijke kosten. Bijvoorbeeld reiskosten om een kind te bezoeken of opvang te bereiken, schoolspullen (soms via een fonds), en (eveneens vaak via fondsen) deelname aan sport en cultuur voor kinderen. In de hoofdstukken 3 en 4 is te lezen dat we ook medische en juridische (reis)kosten vergoedden.

5.2 Samenwerking met Emmaus

Op ons zelfzorg- spreekuur kunnen mensen ook 'garantstellingen' krijgen, een brief van STIL waarmee ze bij Emmaus Domstad noodzakelijke kleding en goederen kunnen krijgen. Denk aan jassen, schoenen, slaapzakken en dekens (voor buitenslapers), kinderwagens, shirts, broeken, etcetera. Ook kunnen we soms spullen gratis of goedkoper krijgen die voor opvang op een van onze gastadressen

nodig is, zoals een matras of kinderbedje. We verwijzen tevens naar de Weggeefwinkels waar mensen gratis kleding en andere zaken kunnen krijgen.

Armoedefonds en extraatje kinderen

Eind 2023 konden we een groep mensen zonder inkomen of leefgeld, blij maken met kadokaarten van het Kruidvat die we kregen via het Armoedefonds. Kinderen konden we een extraatje geven met Sinterklaas (zie foto), anderen met Kerst.

5.3 Aantallen mensen sociale hulp

Hieronder is te zien hoeveel mensen welke soort sociale hulp van of via STIL kregen.

Aantal mensen sociale /financiële hulp verstrekt	
Structureel leefgeld	30
Incidenteel leefgeld	28
Overige financiële sociale steun (incl reisgeld zie hierna)	99
Reisgeld humanitair of algemeen	51
Financiële steun (excl eigen bijdrage medicatie, incl med/jur)	438
Rode Kruis boodschappen-tegoed (vouchers via telefoon)	51
Voedselpakketten (aanvragers vanaf 2020 geteld), 2 v andere inst	9
Garantstellingen Emmaus (kleding en noodzakelijke goederen)	18
Fietslampjes	111
Drogistproducten	126
Derdengelden gemeente (doorsluisfunctie)	8

Menskracht & financiering

Een vrijwilliger doet de boodschappen voor dit spreekuur, een andere vrijwilliger draait de balie en verstrekt de producten, met hulp van een betaalde medewerker als achterwacht.

Ook hier geldt weer dat de gemeente de helft van de kosten financiert, de andere helft betalen we dankzij donaties. Sociale uitgaven waren in 2023 in totaal 55.034 euro. Eveneens voor de helft door fondsen en donateurs gefinancierd, voor de andere helft door de gemeente Utrecht.

6 Organisatie

Het afgelopen jaar was een bewogen jaar voor STIL. In aansluiting op processen van afgelopen jaren, investeerde STIL ook dit jaar in verbeterprocessen om het werk gezonder, draaglijker en efficiënter te maken.

Hiermee verbeterden we de arbeidsomstandigheden voor ons personeel en zorgden ervoor dat de kwaliteit van onze hulpverlening consistent blijft.

Zo is STIL in 2023 een zogenaamd cultuurtraject gestart om samen de functieprofielen opnieuw te bezien, de cultuur en werkwijze van STIL te verbeteren en te zorgen voor een duidelijk ingerichte organisatie waarin besluitvorming effectief en efficiënt verloopt, zonder oog te verliezen voor de belangen en behoeftes van de medewerkers en cliënten.

Foto: Werkplek op STIL

Het is een langdurig proces geweest om vanuit een non-hiërarchische structuur telkens mee te ontwikkelen met de veranderende omstandigheden zonder de kern van de organisatie te verliezen. Het bestaansrecht van STIL blijft gebonden aan de visie en missie, terwijl de organisatie eromheen zoveel mogelijk meebeweegt met de mensen en sentimenten om haar heen.

6.1 Overige verbeteringen interne organisatie

In 2023 gingen we verder met het intern verbeteren van de organisatie. Het werkveld kent namelijk zo haar elementen die het werk zwaar maken voor medewerkers. Dit ligt vooral in het feit dat de medewerkers van STIL te maken hebben met mensen voor wie niet altijd een oplossing te vinden is. Je moet als werknemer een balans zien te vinden tussen je uiterste best doen maar ook dingen los kunnen laten, terwijl die wel heel schrijnend en zorgelijk kunnen zijn.

Medewerkers hebben vaak een dermate hoog verantwoordelijkheidsgevoel dat zij soms meer op zich nemen dan zij kunnen dragen. Vanwege de veelal kwetsbare doelgroep kan het lastig zijn om de eigen gezondheid en eigen belangen niet weg te cijferen. Door deze combinatie van factoren, ontstaat een risico op uitputting en emotionele overbelasting. Daar heeft STIL door de jaren heen beleid op ontwikkeld en dat heeft haar vruchten afgeworpen.

Taakverdeling binnen meewerkend leidinggevend team

In 2023 is verder gekeken naar hoe de interne structuur met betrekking tot het leidinggevend team zo ingericht kon worden dat elk team zoveel mogelijk zorg en ondersteuning kreeg, met de kennis en ervaring op de juiste wijze ingezet. In het verleden was al gekozen voor een structuur met drie meewerkend leidinggevenden. Dit is verder uitgewerkt om de functieprofielen en competenties beter te positioneren. In dit proces kregen we begeleiding van een externe organisatie. Dit strekte zich uit over de gehele wijze waarop besluitvorming, verantwoordelijkheid en medezeggenschap worden vormgegeven binnen de organisatie.

Dit traject nam meerdere maanden in beslag en leidde tot hervormingen die in gezamenlijkheid ontwikkeld en gedragen zijn. Dit alles zorgde voor een nog beter gestructureerde organisatie, waar

verantwoordelijkheden beter begrensd zijn. Dit zorgde al direct voor veel overzicht en rust binnen de verschillende teams die met cliënten werken. In die zin is het traject een succes geweest.

6.2 Personeel

In 2023 werkten er 13 mensen parttime en 1 op freelance basis voor STIL, voor in totaal 8,17 fte. Daarnaast waren vrijwilligers actief als baliemedewerker, ondersteuning voor het medisch team en sociaal- juridisch begeleider, bestuurslid of tolk. Inmiddels is een vrijwilligerscoördinator aangetrokken die hierop toeziet. Hierop volgend is tevens een nieuw vrijwilligersbeleid ontwikkeld dat ingezet is om (meer) vrijwilligers te werven en in te werken, en zo de organisatie te versterken. Verder hadden we in 2023 ruim 62 particuliere gastadressen en 81 tolken die bij kunnen springen waar nodig om te vertalen tijdens consulten, rechtszaken en afspraken.

Vertrek leidinggevenden en ziekteverzuim

Gemma Sliedrecht verliet STIL in 2023, na meer dan acht jaar als coördinator werkzaam te zijn geweest. Om minder afhankelijk te zijn van één persoon was twee jaar eerder al een driehoofdige meewerkende leiding ingesteld. Nu bleek het nodig om de interne processen en onderlinge samenwerking te verbeteren, hetgeen projectmatig is opgepakt vanaf mei; dit is in december afgerond.

Het was een moeilijk jaar voor de interne organisatie omdat niet alleen Gemma maar ook een andere leidinggevende vertrok en het inregelen van nieuwe leiding, terwijl de organisatie in ontwikkeling is, voor alle betrokkenen, medewerkers, leiding en bestuursleden, een uitdaging bleek. In 2024 moet blijken of de beoogde veranderingen bestendig zijn en medewerkers en leidinggevenden zich beter gesteund en voor hun werk toegerust vinden.

Door een samenloop van persoonlijke en werkgerelateerde omstandigheden was - met name het langdurige- ziekteverzuim erg hoog, met vier medewerkers die een jaar of langer (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt waren. Twee van hen zouden in 2024 uitstromen na twee jaar arbeidsongeschiktheid, en twee in 2024 volledig herstellen. Een gezonder werkklimaat leek eind 2023 weer in zicht.

6.3 Bestuur en governance code

Het bestuur bestond in 2023 uit de volgende onbezoldigde bestuursleden:

Voorzitter:	Joop Hendriks	1-9-2023	-	heden
	Yvonne Kappers	1-2-2016	-	1-9-2023
Penningmeester:	Edward Ammerlaan	1-1-2019	-	1-7-2023
	Ine Berkers	1-6-2023	-	heden
Secretaris:	Ralph Freeman	1-9- 2017	-	heden
Algemeen bestuurslid:	Nicole van Gemert	1-1-2019	-	heden

Het bestuur past de Utrechtse voorwaarden voor goed bestuur toe volgens de *Governance-code Sociaal Werk*¹⁴. Uitgangspunt is het model van een toezichthoudend bestuur met een meewerkend leidinggevend team. Het bestuur heeft op dit moment nog een meewerkende rol, vooral op het gebied van financiën en personeelszaken. Als gevolg van de reorganisatie worden de meewerkende taken straks verder afgebouwd.

¹⁴ De *governance* code staat voor richtlijnen voor goed bestuur en toezicht. Het gaat bijvoorbeeld om kwaliteit, transparantie, integriteit, maatschappelijk draagvlak, financiële beheersing en in- en externe verantwoording.

6.4 Samenwerking

STIL werkt dagelijks intensief samen met diverse partners, vooral op lokaal niveau. Hierover valt in de andere hoofdstukken, per werkterrein, meer te lezen. In 2023 nam STIL deel aan diverse lokale overleggroepen, zoals het Utrechtse Hulpverlenersoverleg (HVO) en het plaatsingsoverleg. Dit laatste overleg gaat over de vraag wie in welke opvang geplaatst kan worden. Daarnaast zaten we in een besturenoverleg van alle Utrechtse organisaties die met ongedocumenteerden werken. Dit vormt, samen met een vertegenwoordiging van de gemeente Utrecht, het zogenoemde managementoverleg.

STIL neemt ook deel aan het zogenoemde Lokaal Samenwerkingsoverleg (LSO). Daarin worden (veelal gecompliceerde) dossiers besproken van mensen die in de gemeentelijke zogenoemde 'LVV-opvang'¹⁵ verblijven en tot nu toe geen verblijfsvergunning kregen, meestal wonen zij al lange tijd in Nederland. Het LSO heeft als doel voor deze mensen 'bestendige oplossingen' te vinden. Aan dit overleg nemen, behalve collega-organisaties, onder meer ook de gemeente en IND deel.

STIL zit eveneens in het Platform Migranten Zonder Verblijfsvergunning (PMZV), een overleg met organisaties uit het hele land die zich bezig houden met mensen zonder verblijfsvergunning. Ook nemen we deel aan twee overleggroepen, te maken met de LVV, die zich bezig houden met monitoring, lobby en strategie.

Foto: STIL op de 5 mei markt in Lombok.

¹⁵ LVV staat voor landelijke vreemdelingen voorziening. Sinds 2019 zijn vijf pilots gaande, in vijf steden, met ieder een eigen aanpak, voor opvang en (in Utrecht ook) begeleiding van zgn ongedocumenteerden. De gemeente heeft hierover afspraken gemaakt met het rijk. De NGO's hebben op hun beurt afspraken gemaakt met de gemeente. In Utrecht is daarbij onze werkwijze en onafhankelijkheid gewaarborgd. Over onze positie is in [deze link](#) meer te lezen, dit betreft een bericht uit 2019, ten tijde van de start van de pilot. 2023 was een overgangsjaar. In 2024 vonden onderhandelingen plaats tussen rijk en gemeente. Die stopten met de val van het kabinet. Het nieuwe kabinet in oprichting wil van de LVV af.

7 Financiering STIL

Hierna is te zien hoe ons werk gefinancierd is in 2023. Een vierde deel van onze uitgaven werd door particuliere donateurs gefinancierd, ruim drie kwart door de gemeente Utrecht¹⁶.

De subsidie van de gemeente ging grotendeels naar vaste lasten zoals kosten van huur, kantoor, organisatie en lonen. Tevens naar de helft van de zogenoemde directe cliëntuitgaven voor medische, juridische en humanitaire zaken. Het grootste deel van de particuliere inkomsten ging eveneens naar die directe cliëntuitgaven.

134 donateurs en steun van 18 kerken

We kregen in 2023 steun van 134 donateurs. Ook kregen we giften van 19 kerken, afgezien van kerkelijke koepelorganisaties en religieuze fondsen. Teven kregen we steun van een studentenvereniging, een woongroep en een advocatenkantoor. Daarnaast een erfenis.

Overzicht fondsen en donateurs in 2023
Gemeente Utrecht
Particuliere donateurs (personen, woonwerkgemeenschap, erfenis, studentenver)
Kerken (17 collecten en 1 gift via offerblok)
KF Heinfonds
Emmaus Haarzuilens
Konferentie Nederlandse Religieuzen (PIN)
Kansfonds
Dioraphte
Stichting Rotterdam
Fundatie van den Santheuvel, Sobbe
RDO Balije van Utrecht
RC Maagdenhuis
Katholieke Caritas Instelling der Stad Utrecht
Maria Strootfonds van de Zusters der Voorzienigheid
Protestantse Diaconie Utrecht
<i>Fondsen voor individuele noden</i>
Burkens' Stichting
Stichting Ella Vogelaar
PCI Gerardus Majella
Nationaal fonds Kinderhulp
Jeugdfonds Sport en Cultuur > direct naar de instelling
Hanneke Delis fonds > direct naar de instelling
Schoolplein Advocaten

Jaarrekening & accountant

De door een accountant goedgekeurde Jaarrekening van 2023 kun je vanaf 1 juli via [deze link](#) bekijken. Fondsen en anderen die voor een specifiek doel doneerden, ontvangen een eigen verantwoording. Meer over STIL lees je op de website www.stil-utrecht.nl.

Donaties zijn aftrekbaar van je belasting en welkom op bankrekening NL44 INGB 000 7407021 van Stichting STIL of doneer via [deze link](#).

¹⁶ De verhouding particuliere inkomsten versus subsidie is 1: 3,6. Dergengelden niet meegeteld omdat die een doorsluisfunctie hebben.

knr

Projecten in Nederland is een commissie van KNR

protestantse
diaconie

Maria Strootfonds

≡kfheinfonds

RDO *Balijs van Utrecht*

dioraphte

Hanneke Galkema

Fundatie
Van den Santheuvel-Sobbe

Stichting Ella Vogelaar

Steun voor vrouwen en kinderen zonder papieren

STICHTING HET R.C. MAAGDENHUIS

